

Scéna ze hry Fráni Šrámka „Měsíc nad řekou“

Foto archiv ZDO

DIVADELNÍ LIST

Jsme vždy zásobeni • Módní dům

Prodejny

Ostrava, Zámecká

Nové úspory — základ dvouletky

Ostravská spořitelna

ústředna v Ostravě s pobočkami ve Vítkovicích, Sl. Ostravě,

M. Horách, Přívoze, Zábřehu, Hrušově, Hrabůvce, Karvině

Vklady - zápůjčky - sporožiro - úschovy - pancéřové schránky

ZETT

továrna na kakao, čokoládu a cukrovinky

OSTRAVA

OSTRAVSKÉ CHEMICKÉ ZÁVODY

NÁRODNÍ PODNIK - OSTRAVA

Objektivně,
rychle
a časově

informuje

Nové slovo

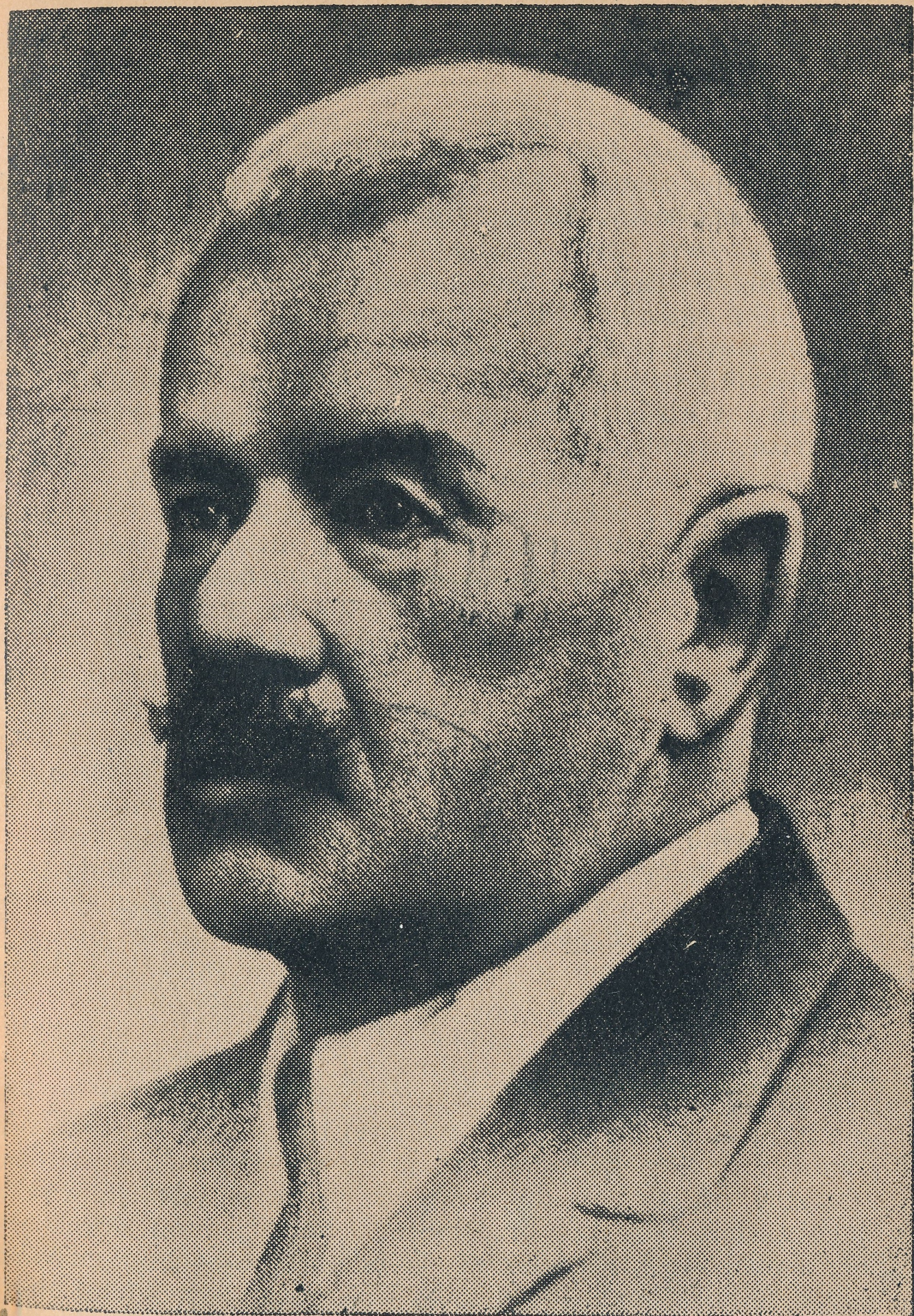
ZDRAVÍME národního umělce Petra Bezruče. Osmdesát let, to je kapka rosy, která se rozplyne v nesmrtelnosti jeho díla. Neboť ono nedozná hranic časových. Stále bude na stráži, bude věčným varováním těm, kdož by někdy přestali vidět nebezpečí, na které Petr Bezruč tak odvážně upozornil. Petr Bezruč je a zůstane symbolem všech našich snah v boji za lepší budoucnost celého národa.

Já toho věstec od Beskydu lidu

STANISLAV VLČEK

Postavíme-li se tváří v tvář tomuto velkému básníku a mluvčímu sociální poesie před první světovou válkou s rozhodnutím změřit a pozorovat jeho básnický odkaz s poválečnou poesii, která se tak široce rozrostla, hned u kořene poznáváme, že jedna a tatáž cesta měla dva různorodé chodce. Poválečná kolektivní poesie vyrůstla více z politické doktriny, kdežto P. Bezruč vycházel z těžkého osudového zážitku holé skutečnosti. Připravoval novou dobu a jeho básnický fundus nebyl jen neživotné a hluché fráze, ale široko rozléhající se výkřik, deroucí se z nejniternějších hlubin srdce a z největšího hoře. Tato strašlivá obžaloba, formována osobitým kusým veršem, mající v pozdní době mnoho nohsledů, nebyla nijak módní neb dobově generační, ani tendenčně regionální, ani tradičně konjunkturální, ale skutečným zážitkem sociálním a kolektivním, vyrůstajícím z hlubokého vztahu k zemi a ze skutečného básnického srdce, z vnitřní nutnosti a básnické potřeby dáti svému dílu všechno, co předjímal a protrpěl. V tom je právě ona básnická velikost, čistota citu, ze které ani nepřítel čas nesetřel pel, nezvětrá vůni a nezrezaví slovo. Jak vysoko stojí Bezručovy básně nade všemi dosud napsanými pracemi ze Slezska a o Slezsku, jak vysoko ční dílo básníka-tvůrce, který zároveň byl »magnus parens« celé české moderní poesie. Dáti slovu moc, aby křísilo, nalévalo síly a víry, otevíralo srdce dokořán, burcovalo a osvobozovalo a při

tom bylo zákonitě básnicky vyváženo, k tomu je třeba skutečného básnického posvěcení. Nesmíme zapomínati na to nejdůležitější a to na základ, na kterém Petr Bezruč staví: to je hledání cesty k lidu. Sestoupit z nadoblačného osamění k lidským chalupám, kde bydlí obyčejní a prostí lidé, chodit po skutečné zemi, po té, po které se trouse havíři, dřevorubci, rolníci. Pro mnohé je to cesta dosud daleká a těžko sestupitelná. Petr Bezruč šel po ní od počátku, kdy jeho péro počalo psáti první verše hněvu a obžaloby. V tom právě tkví, že se rodilo dílo pevné, nepomíjivé, stále platné, neboť bylo vytvářeno u samých kořenů skutečné básnické podstaty. Vidíme živě před našimi zraky Maryčku Magdonovou se schýlenou hlavou, s fěrtuchem na očích, frýdeckého Bernarda Žóra, vzpurného Juru Dulavu, zamračeného a zasmušilého kantora Halfara, do cesty vstoupí nám postava Ondrášova, jehož oči se svítí jako rozpuštěné železo a stále se bude rozechvívati teskně věta o 70.000 hrobech, které se kopou před Těšínem. Bolí nás bída země pod horami s nevyzpytovanou a nevykreslenou krásou a až do morku se zařezává výkřik utlačovaných. Spoutaný Kyklop zvedá k pomstě své kladivo a dělník z hutí, goral z Beskyd a všichni ti, jimž je zakázáno promluvit, hovoří k nám básníkovým srdcem. Ta malá, zapomenutá země, ohraničená horami, odstrčená, s kterou se tolik nakupčilo, byla živou studnicí, z které básník čerpal. Hledal duši toho drobného lidu, žil v přirozenosti a prostotě jeho mluvy. Svým nevelkým básnickým dílem vyklesal si zarostlou cestu mezi lidem a uměním, neboť (i to málo, co napsal, jak skromně o sobě Bezruč říká), otevřelo mu cestu na Parnas a k největšímu vyznamenání, které se dostává jen málokterým, titulu »n á r o d n í h o b á s n í k a«. Ano, právě dnes, kdy se přes noc zhroutily včerejší pravdy i s koženou byrokratičností, která popravdě mnohdy s Bezručem divně kalkulovala, dostalo se mu od naší vlády plného docenění jmenováním národním básníkem, jenž dovedl vpojit chvění srdce do mohutného dechu kolektivity. My stojíme dnes u kolébky, kdy se splní jeho věštecká slova, kdy to, po čem v největším jařmu volal, stává se skutkem: země, šachty, hutě — nepatří Guttmannům, Rothschildům a Larischům, ale prostému lidu. Je to největší zadostiučinění pro básníka, splnil-li se mu to, po čem volal a po čem tolik toužil. Neexistuje nějaký jiný dar, aby slovo, zrozeno v nejzazším koutku srdce, stalo se skutečností a dostalo svůj platný význam. My tomuto básníku, jemuž bylo dáno do vínku tolik básnické milosti a prozíravosti, tomuto bojovníku za lepší sociální řád, vinšujeme k jeho osmdesátce ještě hodně staříkovské pohody mezi námi.

Národní umělec Petr Bezruč

Jasní se?

JAN PAČL

Poslední úvodník jsem končil větami: Jsme však příkladnými optimisty. I když se nám těžce dýchá. — Myslím, že to je jediné správný životní postoj. Kolikrát již bylo naše divadlo v takové situaci, že se jeho zánik zdál býti téměř nezadržitelný. Ale vždycky jsme věřili, že se nám podaří překlenouti i takové překážky, jejichž rozsah byl někdy nezměřitelný. A jak vidět, náš optimismus nás neklamal, když si uvědomíme, že naše divadlo zdolává všechny ty překážky již skoro třicet let. Jsme optimisty, protože věříme v závažnost divadelního podnikání. A věříme také, že nejsme sami, neboť divadlo zapustilo již příliš silné kořeny do našeho společenského života a i když se někdy někomu zdá — a snad je to pravda — že ty kořeny poněkud zasychají, najde se vždy opět nová míza, která jim přinese osvěžení. Když jsme po osvobození zahájili činnost ve dvou divadelních budovách, byli jsme si vědomi závažnosti tohoto rozhodnutí. Abychom se vyhnuli pro budoucnost výčitkám, které by nás mohly pronásledovat v každém případě, nechali jsme si tento plán, jenž byl diktován pozměněným sociálním řádem, ověřiti ještě pražskými kompetentními činiteli. Bylo nám tam řečeno, že rozšíření divadelní činnosti je dokonce naší povinností. Zájem o divadlo musí být větší, nežli tomu bylo v dobách minulých. Rady přátel, oddaných přátel divadla, se musejí rozmnožiti, protože do nich přistoupí ještě všichni ti, kterým politická svoboda přinese také sociální vyrovnání. Že se tyto předpoklady nesplnily, to bylo snad také příčinou těch hospodářských otřesů, pod nimiž se naše divadlo často v době po osvobození povážlivě chvělo. Ovšem, přistupovaly tu ještě další příčiny. Jistě se v porevolučních dobách hospodařilo poněkud lehkomyšlněji, než bylo přístupno, jistě se repertoár nevolil vždy tak, aby dovedl v obecnstvu vzbudit potřebný a nezbytný zájem, ale jistě též, že se divadlu nevěnovalo do jeho hospodářství tolik, kolik by konečně již jednou vzhledem ke svému významu státotvornému zasloužilo. Ostatně, otázka poslední, i když se prozatím ještě stále řeší jen jakousi hospodářskou improvisací, bude jednou dořešena k spokojenosti všech divadelníků. Úvodem k tomu bude schválení divadelního zákona. Problémem však zůstává divadelní obecnstvo, které i přes sociální vyrovnanost nenašlo cestu do divadla. Snad jsem správně užil termínu, že »nenašlo cestu«. Ono to asi takové bude. Je mnoho občanů, kteří by rádi do divadla

chodili, ale potřebují k tomu popud, čekají na někoho, kdo by jim pomohl odstranit ty vnějškové náležitosti, spojené s návštěvou divadla. Je třeba, aby se jich někdo ujal v pravém slova smyslu, vzal je za ruku, zavedl do divadelní budovy, zakoupil vstupenky, usadil v hledišti do sedadla. Pak budou — při vhodně voleném repertoáru — těmi nejspokojenějšími občany. Tuto otázku organizace návštěvy divadla se nám dosud nepodařilo vyřešit, totiž, ani jsme se o to ještě vlastně řádně a opravdově nepokoušeli. A přece tuto záležitost bych pokládal za jednu z nejvýznamnějších. Pravda, před časem jsme měli obec divadelních návštěvníků — škoda té záslužné práce, že dnes v ní není pokračováno — tato organizace mohla, kdyby se opravdu vyvinula, jak bylo zamýšleno, provést všechny ty úkoly, které stále zůstávají jen pouhými potřebami. Abonentní systém také nestačí, i když velmi, velmi prospívá divadelnímu hospodářství a i když snad jemu můžeme vděčit za to, že se naše divadlo necitlo ještě v tíživější situaci. Zabezpečuje sice hladký umělecký provoz, ale nedává divadlu možnost proniknutí do širokých vrstev, kterým divadlo stále zůstává cizím. Mnoho dobrého v tom směru udělala kulturní služba ÚRO, která si našla cestu do továren, šachet a dílen a ústy svých osvětářů propagovala divadlo a opravdu také naučila mnoho prostých lidí chodit do divadla. Nyní si tíživého stavu našeho divadla povšimla také Krajská odborová rada, která z vlastní iniciativy dala na pořad své pracovní schůze jednání o odborářské pomoci ostravskému divadlu. Pozvala si k tomu jednání divadelní odborníky, kteří měli sami formovat dobrý úmysl KOR. Divadelníci dobře vědí, kde je slabina divadelního provozu a co by přineslo pomoc divadlu ne pouze dočasnou: divadlo potřebuje tolik zájemců, aby mohlo vykazovat stoprocentní návštěvy. Nechť se KOR přičiní, aby divadlo dosáhlo této stoprocentní návštěvy. To je jistě sympatický požadavek, neboť zde divadlo za nabídnutou pomoc nabízí opět protihodnotu. Proto byl návrh dobře přijat všemi přítomnými představiteli jednotlivých svazů, kteří projevili dojemnou oddanost svému divadlu, jež jistě zaslouží pomoci a jemuž se také pomoci musí dostati. Je-li člověk svědkem takových projevů, není pak divu, že je naladěn optimisticky a že věří v dobrou budoucnost svého divadla. A že zde nejde jen o sliby a pláná slova, o tom svědčí akce Vítkovických železáren, kde již s pěkným úspěchem probíhá nábor předplatitelů.

Ano, jasní se. Nyní je na nás, divadelnících, abychom z této pohody vyzískali divadlu trvalé hodnoty.

Smetanův Dalibor

STANISLAV LANGER

Hudba, nejsubtilnější, ale nejvýraznější ze všech umění, byla od svého vzniku výrazem svobody. I když brutální násilí umlčelo svobodný projev, tryskala z prsou utlačeného raba aspoň píseň, vyjadřující touhu po ztracené svobodě. Proto také tkví ve staré české pověsti o zpívajícím vězni v Bílé věži pražského hradu hluboký a poetický smysl. Jeho hudba za hvězdných nocí zaznívala z hradní věže přes lomenice domů úzkých uliček menšího města pražského a budila spáče, naslouchající se zatajeným dechem sladkým tónům. Mnohý z nich zafal pěst, nebo v položení uchopil jílec meče a řekl si tiše: vyčkej a doufej! Píseň uvězněného jedince jest silnější než mocní tohoto světa, rozlomí pouta, rozboří hradby, rozvrátí kamenné kvádry, až se věž zachvěje ve svých základech a brány vězení se otevrou.

Dalibor byl předurčen k tomu, aby se stal symbolem mučedníka za svobodu, nikoliv však zásluhou básníka, čerpajícího z dávných pověstí, nebo historika, oprašujícího zašlé dokumenty mythu, nýbrž zásluhou velkého muzikanta, jenž zachytil svým citlivým sluchem píseň Bílé věže Bedř. Smetanou. Málo nás dnes zajímá spor Daliborův se sousedy jako Daliborova ves Kozojedy nebo tvrz Ploškovice, stejně tak jako nerozhodnost Vladislava, jenž, obávaje se vzpoury, váhal vynésti rozsudek smrti. To všechno nás nemůže dnes dobře upoutati. Dnes nás zajímá něco jiného. Je to především divadelně vznešený král, nezlomný ochránce zákona, jenž by přemohl jasnou postavu odbojného rytíře. I sám Smetana potřeboval takového panovníka, dosvědčuje to pyšný, sebevědomý rytmus triumfálního pochodu, za jehož zvuků vchází Vladislav na jeviště, abychom užili slov ze Shakespearova Jindřicha IV., »každým coulem král«. Smetana neoblékl svého krále jen do purpuru a nevsadil mu jen na hlavu korunu, nýbrž propůjčil mu všechny atributy a nimbus majestátu, které mu mohou záviděti všichni králové světa všech dob. To mohl dokázati jen umělec jeho rázu. Ale přesto se stane něco neuvěřitelného: imposantní vstup králův jest zastíněn imposantnějším vstupem jeho odpůrce — začínajícím pianissimem, přecházejícím přes zvonkový motiv a maestoso do fortissima, řícího se jako nádherný vodopád. Všechny skvělé atributy Majestátu, zástup rytířů, drabantů, zbrojnošů s erby i bez nich, tratí se a zanikají před mužem, jenž vstupuje rychlým krokem se zdviženou hlavou do shromáždění, které prohlíží ostrým po-

hledem. Jemu, synu lidu, jenž uplatňuje přirozené právo pod heslem, »moc proti moci«, letí vstříc všechna srdce a s nimi i srdce jeho žalobkyně Milady, třebaže jí zabil vlastního bratra. Dříve než Dalibor promluví, aby se obhájil před svými soudci, jest jeho ortel vyřčen u krále i jeho rádců, jako u Milady a lidu shromážděného na nádvoří. Král ho odsuzuje, lid osvobozuje, tentýž lid, který se hluboko skláněl při vstupu krále, jásá nyní vstříc Daliborovi, jenž zde stojí jako ztělesněná píseň svobody.

Tento opojný motiv, tkvící ve svatém citu lidské svobody, jest thematickým motivem celé opery. Tak zní kouzelné housle z Bílé věže, jejich tóny při svitu hvězd osvěžují srdce utlačeného člověka, tak také zpívá tajemný Zdeněk, »věrný nerozlučný druh«. Jako pozdrav s vyšších sfér proplétá se celou operou houslová hra Zdeňkova, jako symbol věčnosti, před nímž mizí vše pozemské. Snad byla tato nadpozemská vise v plánu libretistově nebo mu měla pouze sloužiti jako pohodlný prostředek k převleku Milady — kdo to může dnes posoudit? Jedno jest však nesporné: Myšlenka zde byla a Smetana se jí zmocnil svým geniem. Zdeněk, pouhý subjektivní snový zjev, jest organicky zapojen do děje. Připravuje milostnou scénu ve vězení, její melodie okouzlující smysly, vyrůstá spontánně ze situace tak mocně, že nás strhuje s sebou a litujeme, že je tak krátká.

Wenzigovo libreto trpí přerušováním souvislosti obrazů, ale Smetana to dokonale vyvažuje cennými květy své orchestrální malby. Třetí akt, jenž jest vinou libretistovou dramaticky pochybený, získá, jestliže ho režisér urychlí a skvělé requiem za Miladu odčiňuje diváka dokonale. Dalibor řekl své poslední slovo již v nadpozemské radosti v rozlučující scéně, když pln vnitřního pohnutí hodnotí smysl života tím, »co přátelství může dáti a láska«. Ukázal se hodným vejíti do světa svobody za zvuku houslí, »věrného nerozlučného druha Zdeňka, hudeců všech to krále«.

*»Lze-li odstranit určité sociální rozdíly, pak to jde daleko hůře (po-
daří-li se to vůbec) s odstraňováním rozdílů kulturních. Různě vyspělé
kulturní vrstvy tu zůstanou, protože to není otázkou politického systé-
mu. Kořeny tkví hluboko ve výchově, v tradici kraje, v sociálním pro-
středí, ve které vyrůstala minulá generace, ve stupni vzdělanosti atd.
A nad těmi všemi odstranitelnými momenty je ještě řada jiných: Přiro-
zené nadání, inteligence, citlivost, smysl pro krásu. Nebude tu nikdy
stejnorodá masa, stejně kulturně orientovaná a žádostivá. To si musí
divadlo uvědomit. Musí vyřešit vztah umění k různě orientovaným kul-
turním vrstvám«.*

(Čs. demokracie.)

Schubert a „Dům u tří děvčátek”

František Schubert se narodil 31. ledna 1797 jako dítě chudého venkovského učitele, který měl vedle Františka ještě dvanáct dětí. Příjmy předměstského učitele nedávaly předpoklad ani pro sebemenší blahobyť a připočteme-li k tomu ještě početnou rodinu, dovedeme si snadno učinit představu o poměrech, ve kterých se vyvíjel mladý Schubert. A pak také snadno pochopíme demokratické uvědomění Františka Schuberta, které snad bylo hlavní příčinou jeho neutěšeného života.

Smysl pro hudbu se objevil u Františka Schuberta již v nejútlejším mládí, proto také jeho otec neváhal a začal ho sám vyučovat na piano. Brzy však vešlo ve známost, jaké mimořádné schopnosti má mladý Schubert a tak byl probuzen zájem o tento objev dokonce až u císařského dvora. Schubert byl odvezen do Vídně a vychováván k hudebnímu umění. Učil se hře na housle a komposici u nejlepších učitelů. Jeho již od dětství uzavřená povaha však netoužila po neurčité kariéře hudebnické. Volil raději státi se venkovským učitelem, tak jako jím byl jeho otec, a míti zajištěnu alespoň nuznou existenci. Ale ani toho mu osud nedopřál. Nikdy nedostal pořádné učitelské místo, z čehož se usuzuje, že se pro tento druh zaměstnání pravděpodobně vůbec ani nehodil. Roku 1817 stal se vychovatelem v rodině Eszterházyů. Musel se však přestěhovat do Maďarska. V r. 1825 vrací se zpět do Vídně, kde se snaží získat kapelnické místo. Ale ani zde nemá štěstí, i když jeho schopnosti ho přímo předurčovaly pro takové povolání. Jeho zevnějšek mu v tom překáží: je malé postavy, silně krátkozraký a především — nuzně oblečen. A tak nezbyvá než přijmouti to, co je mu nejbližší — žít se svými písněmi, žít se melodiemi, které naplňovaly celý jeho život a které ho neopouštěly ani na minutu. Van Loon o něm píše, jako o člověku »hudbou posedlém«. A to je asi jeho nejvhodnější charakteristika. Vždyť Schubert napsal týdně až dvanáct písní. A žádné strádání a ponižování nebylo s to odvrátiti ho od komponování. Když napsal první píseň na text Goethovy básně »Planá růže«, byl tak nadšen svým dílem, že je poslal slavnému básníkovi. Snad jako projev obdivu. Goethe však vrátil zásilku bez poznámky zpět. Možná, že ještě více zahořkl a zatvrdil se ve svém samotářství — ale komponoval neúnavně dále. Písňové bohatství Schubertovo je téměř nepřehledné. Komponoval na texty všech tehdejších vynikajících básníků. Jen Goethe mu poskytl předlohu téměř pro sto písní, Schiller pro

čtyřicet. Beethoven, na kterého Schubert v mnohem navazoval, si ho velmi vážil. Dr. Plavec oba tyto mistry hudebního umění porovnává takto: »A přece je mezi Schubertem a Beethovenem podstatný rozdíl. Beethoven, to byl empirový velikán, titan uprostřed chaosu, z něhož se rodilo nové století. Naproti němu Schubert je idylik, jehož svět je již vysloveně měšťanský. Není zmítán nebezpečím ztroskotání, netrpí ve jménu celého lidstva, ale sní svůj vlastní sen o štěstí a bolesti, kochá se přírodou, miluje své boдрé okolí a je vděčen za klid, který mu popřává Prozřetelnost. Beethoven, to byla gigantická síla, drtivá bouře, orkán vesmíru v celém majestátu. Schubert se spokojil v podstatě s ovzduším biedermeieru.«

Životní dílo Schubertovo, i když se jedná především o skladby drobnější a přesto, že zemřel ve věku jednácti let, je veliké. Vedle osmi symfonií, z nichž nejznámější je H-moll, a vedle mnoha jiných skladeb, zanechal přes šest set písní. Jsou to vesměs písně melancholické, naplněné jeho osobním smutkem, který ho provázel životem na každém kroku. Schubert měl velmi těsný vztah k přírodě. »Životopisci Schubertovi tvrdí, že snad tři čtvrtiny svého nedlouhého života strávil na venkově, toulkami v přírodě, v širých polích.« Ta jeho láska k přírodě, to věčné snění, se pak samozřejmě přenášelo také na celou jeho tvorbu. V drobných skladbách, které stejně jako jeho písně vynikají nadmírou melodiky, stal se vzorem Schumannovi a Mendelssohnovi. Jeho písně daly vzniknouti celé řadě napodobitelů a dodnes jsou stále ještě velmi vyhledávány. Schubertovo »Zastaveníčko« se u nás zpívá tak, jako příkladně Frimlovo »Za tichých nocí« a jeho »Ave Maria« je u nás tak známou skladbou jako Dvořákovovo Largo z »Novosvětské«.

Schubert se pokusil o štěstí také skladbami divadelními, zde však nedosáhl valného úspěchu. Jeho opera »Alfonso a Estrelbe«, nebo zpěvohra »Přátelé ze Salamanky« zapadly brzy v zapomnutí. Dosud se ještě časem připomíná na koncertech předehra k »Rosamundě« a dávno po jeho smrti byla provedena »Domácí válka«. A tak, aby divadlo přece jen dostalo od Schuberta to, co by mu Schubert jistě dal, kdyby předčasně nezemřel, o to se alespoň částečně postarali libretisté H. Reichert a M. Willner, kteří s použitím Schubertových skladeb dali vzniknouti operetě »Dům u tří děvčátek«. Schubert v této formě dosáhl opravdu téměř světové popularity. Libretisté zde nevyužili pouze Schubertovy hudby, ale vložili do děje také postavu samotného Schuberta a kus jeho smutného života. Ve hře poznáme také další postavy, s nimiž se Schubert stýkal a které i dosti význam-

ně do jeho života zasahovaly. Byl to především baron Schober, který Schuberta také hmotně podporoval, dále malíř Schwindt, autor známého Schubertova portrétu, komorní pěvec Vogel, který na slavných »Schubertiádách« zpíval nové Schubertovy písně. Opereta »Dům u tří děvčátek« prošla vítězně celým kulturním světem a ještě dnes tvoří významnou část programu operetních divadel. U nás je současně hrána v Praze a v Čes. Budějovicích.

František Schubert zemřel v listopadu, v měsíci, kdy také příroda, kterou měl tak rád, zesmutní a stává se melancholickou; zemřel u svého bratra Ferdinanda, když předtím krátce onemocněl tyfem.

P a c l.

Představujeme nové členy

Nová sezóna pozměnila tentokrát dosti radikálně umělecký soubor. Mnozí umělci, známí našemu obecenstvu z minulých sezón, opustili Ostravu, aby případně za lepších podmínek přijali angažmá u jiných divadel, někteří odešli proto, že toho vyžadovala nutnost přeorganisování jednotlivých uměleckých skupin. Nejvíce personálních změn nastalo v operetě. Dnes představujeme ostravskému obecenstvu řadu těchto nových členů, kteří se jistě stanou platnými silami našeho divadla v nastávající sezóně.

JOSEF BENÁTSKÝ byl angažován jako člen a režisér činohry. Již jednou, v začátcích své divadelní činnosti, roku 1918, působil v Ostravě. Z Ostravy přešel k divadlu Východočeskému, pak Východoslovenskému. Kratší dobu působil v Praze v divadle Komédie a na Kladně. Trvale pak zakotvil u Městského divadla v Olomouci, kde pobyl plných šestnáct let. Filmové obecenstvo mělo příležitost vidět ho ve filmu »Siréna«.

MILAN HLAVÍN přichází jako nový člen naší činohry ze Slezského Národního divadla v Opavě, kde působil jednu sezónu. Je absolventem brněnské konservatoře a působil již v celé řadě českých divadel: u Českého divadla v Olomouci, Národního divadla v Brně, u Středočeské činohry a Jihočeského národního divadla. Milan Hlavín je slezský rodák. Narodil se v Opavě.

FRANTIŠEK JANDA, hrdinný tenor, je u ostravského obecenstva jistě ještě v živé paměti, neboť odešel z Ostravy před dvěma roky. Odešel s bývalým šéfem opery Krombholcem do Národního divadla v Praze. V Ostravě před lety vlastně začínal

Rudolf Kasl

Mila Janů

Karel Jahn

Josef Benátský

svou divadelní kariéru, protože předtím působil v pražském rozhlase. Po odchodu z Ostravy býval také častým hostem divadel v Plzni a v Liberci. Této doby využil rovněž k dalšímu zdokonalení svého hlasového fondu.

RUDOLF KASL se také vrací do Ostravy, kde byl ještě před čtyřmi roky činný jako operní baryton. Výrazné postavy dramatického charakteru, které zde vytvořil, zůstaly jistě mnohým návštěvníkům v paměti. Byl to především mlynář v »Lucerně«, Francek v »Maryši«, Bohuš v »Jakobínu«, Vladislav v »Daliboru« a jiné. Rudolf Kasl nastoupil pěveckou dráhu před dvanácti lety v Národním divadle v Praze. Do Ostravy přichází z Plzně, kde byl činný nejen jako baryton, ale také jako operní režisér.

KAREL JAHN vstoupil do svazku našeho divadla jako operetní tenor. Sám o svém příchodu do Ostravy praví toto: »Prošel jsem již na své pouti za »divadelním štěstím« celou naši republiku od Košic přes Bratislavu, Prahu, Č. Budějovice, Plzeň až k Mostu, jen ten kousek moravskoslezský mně stále zůstával tajemným neznámem. Až nyní mně tedy dopřává osud poznat město tvrdé práce. Jsem rád, že budu jedním z těch, kdož mohou zpříjemňovat Ostravákům chvíle oddechu po jejich těžké robotě v železárnách a dolech«.

MÍLA JANŮ, operetní subreta, začínala ve věku patnácti let u kočujícího divadla ve Slezsku. Nyní, po získání cenných zkušeností u celé řady divadel — Č. Budějovice, Kladno, Velká opereta v Praze, Plzeň — se vrací opět do míst svých začátků. »Těším se na práci v kraji, na který mám ty nejlepší vzpomínky,« praví Míla Janů. »Pocházím z Brna a proto se zde cítím dobře — a budu-li moci později říci »jako doma«, byla bych opravdu šťastná«.

JOSEF KOBR, kdo by ho neznal, kdo by se na něho nepamatoval? Vrací se do Ostravy z Brna, protože se mu u nás líbilo. Josef Kobr odešel k divadlu z vysokoškolských studií, neboť hrát divadlo mu připadlo poněkud zábavnějším, než nudné vysedávání ve školní lavici. Začal v Praze v Uranii, kde se rozhodoval mezi činohrou a operetou. Jeho veselá letora mu však sama určila charakter působnosti — operetu. Také v Ostravě, kde byl tři sezóny, hrával zprvu také v činohrách »Furianti«, »Úsměvy a kordy«, ale když se oženil se subretou Zdenkou Poláckovou, zakotvil trvale v operetě. U divadla je již osm let. »Těším se na práci a na hezké operety,« říká. »Mou touhou je hráti takové role, kterými bych mohl rozesmát naplněné hlediště — a to, doufám, bude v této sezóně obojí.«

ZDENKA POLÁČKOVÁ, jinak paní Kobrová, je dcerou známého divadelníka a autora operetních libret. Divadlo hraje již od svého nejútlejšího věku. U mistra Viscusiho se učila tančit, takže již v patnácti letech byla angažována jako taneční subreta v Olomouci. Po Olomouci následovala Bratislava a pak po prvé Ostrava. Z Ostravy přešla Zdenka Poláčková do Brna, kde působila plných šest let. Když za okupace uzavřeli brněnské divadlo, byla angažována řed. Škodou zase do Ostravy. Nyní se vrací do Ostravy již po třetí a to se svým manželem Josefem Kobrem, s nímž předtím prošla řadou divadel jako jeho partnerka v mladokomickém páru.

KAREL ŠAŠEK je mladý operetní tenor, který má však za sebou již dosti dlouhou a hlavně zajímavou cestu na své divadelní pouti. Tak v roce 1937 byl angažován na dětské role Pražským dětským divadlem a také u E. F. Buriana pak hrával v mnoha hrách, z nichž si obecnost jistě vzpomene na populární hru »Rok na vsi« nebo »Škola základ života«. Pak následovalo pražské Okružní divadlo, které jezdilo ve svém okruhu s Vrchlického hrou »Noc na Karlštejně« a Šrámkovým »Létem«. Následující sezóna byla také ještě ve znamení činohry: Intimní divadlo v Praze. Od roku 1942 již počíná K. Šašek působit jako operetní tenorista. První angažmá v tomto oboru našel ve Švandově divadle, kde tenkrát hráli »Děti manéže«, pak následovalo Tylovo divadlo a konečně Uranie. R. 1946 opustil Prahu a zajel si až do Bratislavy. Tam byl zaměstnáván nejen v operetách, ale také v operách si velmi často zazpíval. Tak v »Daliboru« zpíval Vítka, »V studni« Vojtěcha, ve »Dvou vdovách« Toníka a v »Prodané nevěstě« Vaška. Také v bratislavském rozhlase často působil. Toto je stručná bilance dosavadní činnosti K. Šaška, který se těší, že také v novém působišti bude mít příležitost, aby dostatečně uplatnil své schopnosti.

N. DEBORŠKÁ, operetní subreta, která doposud ve všech předcházejících působištích dělila své rozsáhlé herecké schopnosti na operetu a činohru. Svou hereckou dráhu zahájila v pražské Velké operetě jako členka baletu. Řadou divadel: Uranie, Východočeské divadlo, olomoucké divadlo, plzeňské a divadlo v Opavě, došla do Ostravy, kde se představila obecnosti již v minulé sezóně jako Helena v »Polské krvi«.

Zbývá ještě J. OGOUNOVÁ, která je angažována na obor lehkých sopránových partií a Z. KROUPA, basista vzácného hlasového fondu. Oba teprve nastupují svou divadelní dráhu a jistě jim bude co nejdříve poskytnuta příležitost, aby se před-

stavili ostravskému obecenstvu. Činohra bude posílena Z. ŠLEMEREM, který k nám přichází z Brna.

Všichni tito noví členové jistě dobře doplní naše umělecké soubory a dovedou uspokojit náročné ostravské přátele divadla. Snaha zde je a předpoklady také.

Dva z nejlepších

Začátek sezóny 1947/48 věnujeme vzpomínce na Karla Kalmaru a Rudolfa Lanhausa, nezapomenutelné umělce prvních tří sezón stálého českého divadla v Ostravě, kteří svými znamenitými výkony přispěli k vysoké umělecké úrovni ostravské opery. Shodou okolností vystoupili v Ostravě společně po prvé a také naposled v témž představení. Představili se v zahajovacím slavnostním představení 12. srpna 1919, kdy byl zahájen Smetanovou »Prodanou nevěstou« provoz divadla, a svou ostravskou činnost ukončili 2. července 1922 v Dvořákově opeře »Dimitrij«. Karel Kalmar, pěvec krásného hlasu, byl hrdinným baritonistou a v Ostravě zpíval ve 30 partiích. Zemřel 4. září 1922 v Praze; vzpomínáme tedy 25. výročí úmrtí tohoto vynikajícího umělce. Pocházel z Výškova a byl nejprve bankovním úředníkem ve Vídni. Do Ostravy přišel, stráviv část první světové války na frontě už jako nadporučík čsl. armády. Byl prvním ostravským představitelem mnoha operních postav, z nichž jmenuji především titulní roli Dvořákova »Jakobína«, Lamingeru v Kovařovicových »Psohlavcích«, krále Vladislava v Smetanově »Daliboru«, Absolona ve Fibichově »Pádu Arkuna« a jiných. Největšího úspěchu docílil v Ostravě svým »Mikulášem Zrinským« v chorvatské národní opeře Zajcově. Znamenité výkony podal také ve Verdiových operách: v »Aidě« jako první představitel Amonasra a v titulní roli »Rigoletta«; nezapomenutelný byl jako Scarpio v Pucciniho »Tosce«, Marcel v »Bohémě« a Jack Rance v »Dívce ze zlatého západu«. Tím ovšem není zdaleka vypočtena řada velikých postav, které Kalmar vytvořil v ostravském divadle. Odešel ke škodě českého operního umění ve svých začátcích, které však již jasně ukázaly, že na nebi pěveckých hvězd nám roste hvězda nová, hvězda jedinečné světelnosti.

O Rudolfu Lanhausovi se ostravské obecenstvo dovědělo, že 6. srpna t. r. se dožil ve zdraví 70 let. Tento sympatický umělec trávil svůj odpočinek po 35leté práci ve Vojkově u Sedlčas. Často a v dobrém vzpomíná na své působení v Ostravě. Lanhaus přišel do Ostravy z vinohradského divadla. Zpíval zde 38 basových

partii a 18 oper režíroval. Lze vzpomenout jeho inscenace Dvořákovy »Rusalky«, v níž zpíval vodníka, Kovařovicových »Psohlavců«, Bizetovy »Carmen« a Zajcova »Zrinského«. Lanhaus byl jak maskou, tak i hrou a zpěvem neodolatelným představitelem Kecala, jedním z nejlepších vůbec. Byl vůbec jedinečným představitelem komických postav a na jeho starostu Van Beeta v Lortzingově opeře »Car a tesař«, nebo kováře Bijou z Adamova »Postilliona z Lonjumeau« se tak brzy nezapomíná. Z vážných postav vzpomínáme jeho správce ve Weissově »Lešetínském kováři«, cara Solimana v Zajcově »Mikuláši Zrinském« a prince Kadoora v Adamově opeře »Kdybych byl králem«. Poslední velkou partií Lanhausovou byl velekněz Dargun ve Fibichově »Pádu Arkuna«. Lanhaus vystupoval po svém odchodu do Plzně ještě často v Ostravě pohostinsky. Posledně v listopadu 1927 v »Prodané nevěstě«. Oba, Lanhaus i Kalmar vykonali v prvních třech letech trvání ostravského divadla kus poctivé průkopnické práce a to jim nesmí býti nikdy zapomenuto. A tak ti, kdož měli tyto sympatické umělce rádi, vzpomenou památky Kalmarovy a Rudolfa Lanhausovi budou jistě alespoň v duchu přáteli hodně zdraví!

K. Trubecký

ZEMSKÉ DIVADLO PŘIPRAVUJE

Opera uvede jako první operní premiéru Smetanova Dalibora za řízení šefa opery Jaroslava Vogela a v režii řed. Stanislava Langeru.

Druhou operní premiérou bude Offenbachova opera »Hoffmannovy povídky«, kterou připravuje dirigent Mirko Hanák s režisérem Bohumilem Hrdličkou.

Činoherní soubor chystá premiéru hry G. B. Shawa »Pekelník« v režii šefa činohry Zdeňka Hofbauera a na scéně arch. Fr. Trösteru.

Opereta má svou prvou premiéru v letošní sezóně v sobotu 20. září, kdy bude uvedena klasická opereta Fr. Schuberta »Dům u tří děvčátek« v režii A. Minského a za řízení Vladimíra Brázdy.

Polská pěvkyně Barbara Kostrzewska, členka Słasku opery, hostuje v Zemském divadle v neděli 21. září ve Verdiově opeře »Violetta« (La Traviata). Vystoupení toto bude dalším projevem utužení česko-polských přátelských styků.

Viktoria Calma do Chicaga. Polská pěvkyně, kterou ostravské divadelní obecnost slyšelo při pohostinském zájezdu polského souboru v opeře Halka, byla pozvána k pohostinským vystoupením v Chicagu.

Vítězství ostravských ochotníků. S uznáním zaznamenáváme zprávu, že v celostátní divadelní ochotnické soutěži byla přiřčena I. cena souboru Divadelního sdružení Fr. Sokola-Tůmy z Ostravy. Jmenovaný spolek provedl v soutěži za režie B. Čurdy Lipovského Čapkovu hru »Věc Makropulos.«

Pořad her Zemského divadla v Ostravě od 15. do 30. září 1947

Městské divadlo:

Národní dům:

Pondělí 15. večer nehraje se,	U veselého kamzíka (mimo)
Úterý 16. večer Hubička (V.),	Podskalák (I.),
Středa 17. večer Jakobín (mimo),	Frajerečka (mimo),
Čtvrtek 18. večer Měsíc nad řekou (VII.),	Hadí klubko (Volpone) III.
Pátek 19. večer prem. Dalibor (VIII.),	Hadí klubko (Volpone) IV.
Sobota 20. večer Oslava Petra Bezruče,	prem. Dům u tří děvčátek (mimo).
Neděle 21. dop. Slavnostní koncert PSMU,	Dům u tří děvčátek,
večer Violetta — Barbara	Dům u tří děvčátek.
Kostrzewská, j. h.,	
Pondělí 22. večer Faust a Markéta,	nehraje se.
Úterý 23. večer Talenty a ctitelé, I.,	Dům u tří děvčátek (mimo),
Středa 24. večer Jakobín (čsl. církev),	Frajerečka (mimo),
Čtvrtek 25. večer Bouře (III.),	Polská krev (mimo).
Pátek 26. večer nehraje se,	U veselého kamzíka (mimo).
Sobota 27. odpol. Hubička (pro horníky),	Deset malých černoušků (pro
(A, barva zel.),	horníky) B, barva červená,
večer Jakobín (čs. str. lidová),	Dům u tří děvčátek (mimo).
Neděle 28. večer Slovanské tance,	odpol. Dům u tří děvčátek,
	večer Dům u tří děvčátek.
Pondělí 29. večer Koncert Spolku pro	nehraje se.
komorní hudbu,	
Úterý 30. večer Bouře (V.),	Dům u tří děvčátek (I.).

Alfredo

OLOMOUČ

jakostní

bonbony
cukrovinky
čokoláda

k dostání
v každém
lepší závadě

UZENINY vyrábí
skvěle **LHOTSKÝ**
z Ostravy

OSTRAVSKOKARVINSKÉ

kamenouhelné doly

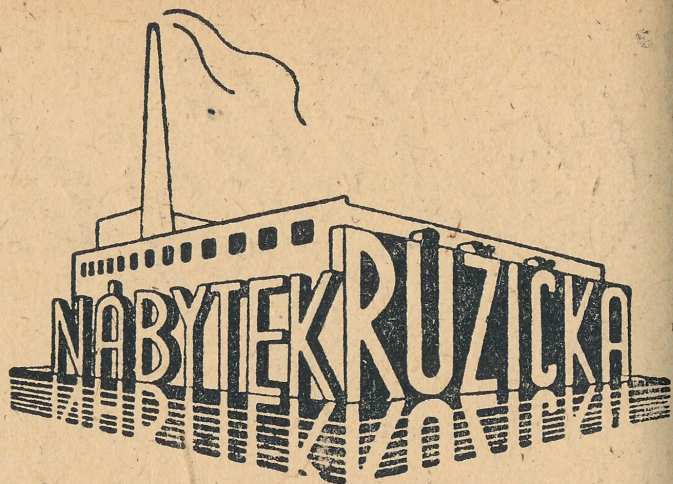
NÁRODNÍ PODNIK

OSTRAVA

**Kvalitně a levně
Vás zařídí**

Telefon 41.89

Sklady: Ostrava, Nádražní číslo 30

Velkoprodej

Malík

Ostrava, Hlavní 34

poslouží Vám vždy dobře

Jihomoravské čokoládovny

NÁRODNÍ PODNIK - ROHATEC

Küfflerle

Maryša

VAŠE OBLÍBENÉ ZNAČKY

Kuchyňské potřeby - kamna - sporáky

A. STÁHALA

Ostrava I., Masarykovo náměstí 19, telefon čís. 4018

ODĚVY DODÁVÁ

„Bjaček“

OSTRAVA